

A gyermek jogai

Ez a dokumentum az ENSZ Gyermek Jogairól szóló Egyezményének rendelkezéseit foglalja össze.

Az egyezmény szó egy olyan országok között létrejött megállapodást jelöl, ami biztosítja, hogy minden országban ugyanazokat a jogszabályokat tartsák be.

1. cikk

Az Egyezményben foglalt összes jog minden 18 év alatti fiatalt megillet.

2. cikk

Az Egyezmény mindenkire vonatkozik, függetlenül fajától, vallásától és képességeitől, valamint attól, hogy mit gondol, mond vagy hogy milyen családból származik.

3. cikk

Az összes, gyerekekkel foglalkozó szervezetnek a gyerekek legfőbb érdekében kell munkálkodnia.

4. cikk

A kormányoknak biztosítaniuk kell a felsorolt jogokat a gyerekek számára.

5. cikk

A kormányoknak tiszteletben kell tartaniuk, hogy a családok joga és felelőssége, hogy gyerekeiket irányítsák és tanácsot adjanak nekik, annak érdekében, hogy mire felnőnek, megtanulják, hogyan kell helyesen érvényesíteni jogaikat.

6. cikk

Minden gyereknek joga van az élethez. A kormányoknak biztosítaniuk kell a gyerekek életben maradását és egészséges fejlődését.

7. cikk

Minden gyereknek joga van, hogy legyen neve, amit bejegyeznek az anyakönyvbe és állampolgársága. Ugyancsak joga van ahhoz, hogy ismerje szüleit, és lehetőség szerint azok gondoskodjanak róla.

8. cikk

A kormányoknak tiszteletben kell tartaniuk a gyerek névhez, állampolgársághoz és családi kapcsolatokhoz való jogát.

9. cikk

A gyerekeket nem szabad szüleiktől elszakítani, legfeljebb saját érdekükben. Például akkor, ha egy szülő rosszul bánik gyerekével, vagy elhanyagolja őt. Azoknak a gyerekeknek, akiknek elváltak a szülei, joguk van mindkét szülővel tartani a kapcsolatot, hacsak ez nem sérti a gyerek érdekét.

10. cikk

Azoknak a családoknak, amelyek több országba szakadtak, joguk van ezek között az országok között utazni azért, hogy a gyerekek és szülei kapcsolatban maradhassanak vagy, hogy újra egyesülhessen a család.

11. cikk

A kormányoknak mindent meg kell tenniük azért, hogy a gyerekeket ne vihessék el illegálisan hazájukból.

12. cikk

A gyerekeknek joguk van arra, hogy megmondják, szerintük mi történjen, amikor a felnőttek rájuk vonatkozó döntéseket hoznak, és joguk van ahhoz is, hogy véleményüket figyelembe vegyék.

13. cikk

A gyerekeknek joguk van információhoz jutni és ezt másokkal megosztani mindaddig, hacsak az információ rájuk vagy másokra nézve nem káros.

14. cikk

A gyerekeknek joguk van, hogy azt gondolják és higgyék, amit akarnak, vallásukat gyakorolják, mindaddig, amíg ezzel nem akadályozzák mások jogainak gyakorlását. A szülők hivatottak iránymutatást adni ezen a téren a gyerekeiknek.

15. cikk

A gyerekeknek joguk van másokkal találkozni, csoportokhoz és szervezetekhez csatlakozni mindaddig, amíg ezzel nem akadályoznak másokat joguk gyakorlásában.

16. cikk

A gyerekeknek joguk van a magánélethez. A jognak meg kell védenie az életvitelüket, jó hírüket a családjukat vagy az otthonukat fenyegető támadásoktól.

17. cikk

A gyerekeknek joguk van ahhoz, hogy megbízható információkhoz juthassanak a tömegtájékoztatásból. A televízióknak, a rádióknak és az újságoknak a gyermek számára

érthető módon kell tájékoztatniuk, és nem terjeszthetnek gyermekre ártalmas műsorokat, cikkeket.

18. cikk

A szülők közösen felelősek gyermekük felneveléséért, és mindig a gyerekek legfőbb érdekét kell figyelembe venniük. A kormányoknak különböző szolgáltatásokkal támogatniuk kell a szülőket, különösen, ha mindketten dolgoznak.

19. cikk

A kormányoknak biztosítaniuk kell, hogy a gyerekekről megfelelő módon gondoskodjanak, és megvédjék őket a szülei vagy gondozójuk által elkövetett erőszaktól, kizsákmányolástól vagy elhanyagolástól.

20. cikk

Azokról a gyerekekről, akiket saját családjuk nem gondozhat, olyan személyeknek kell megfelelően gondoskodnia, akik tiszteletben tartják a gyerekek vallását, kultúráját és anyanyelvét.

21. cikk

Örökbefogadásnál elsősorban a gyerekek legfőbb érdekeit kell figyelembe venni. Azonos szabályokat kell alkalmazni függetlenül attól, hogy abban az országban fogadják-e örökbe a gyermeket, ahol született vagy hogy külföldre kerül az örökbefogadással.

22. cikk

Azokat a gyerekeket, akik menekültként érkeznek az országba, ugyanazok a jogok illetik meg, mint az ott születetteket.

23. cikk

Azoknak a gyerekeknek, akik bármilyen fogyatékossgal élnek, különleges gondozást és támogatást kell biztosítani, hogy teljes és független életet élhessenek.

24. cikk

A gyerekeknek joguk van a jó minőségű egészségügyi ellátáshoz, tiszta ivóvízhez, tápláló ételekhez és tiszta környezethez, hogy egészségesek maradhassanak. A gazdag országoknak segíteniük kell a szegényebb országokat ennek elérésében.

25. cikk

Rendszeresen felül kell vizsgálni azoknak a gyerekeknek a helyzetét, akikről szülei helyett intézmények gondoskodnak.

26. cikk

A kormányoknak külön anyagi segítséget kell nyújtaniuk a szükséget szenvedő családokban élő gyerekeknek.

27. cikk

A gyerekeknek joga van a fizikai és lelki szükségleteiknek megfelelő életszínvonalhoz. A kormányoknak segíteniük kell azokat a családokat, amelyek nem tudják biztosítani ezt gyermekeiknek.

28. cikk

Minden gyereknek és fiatalnak joga van az ingyenes alapfokú oktatáshoz. A fejlett országoknak segíteniük kell a szegényebb országokat ennek elérésében. Az iskolai fegyelemnek tiszteletben kell tartania a gyerekek emberi méltóságát. A fiatalokat ösztönözni kell, hogy a képességeiknek megfelelő legmagasabb szintű tanulmányokat végezzék.

29. cikk

Az oktatásnak segítenie kell, hogy minden gyerek a lehető legteljesebb mértékben kibontakoztathassa személyiségét és tehetségét. Elő kell segítenie, hogy a gyerekek tiszteljék szüleiket, saját és más népek kultúráját.

30. cikk

A gyerekeknek joga van, hogy megtanulják családjuk nyelvét és szokásait, és attól függetlenül gyakorolják vagy használják ezeket, hogy az ország lakosságának többsége ezt használja vagy sem.

31. cikk

Minden gyermeknek joga van a pihenéshez, a játékhoz és ahhoz, hogy különböző programokban részt vegyen.

32. cikk

A kormánynak meg kell védenie a gyerekeket a veszélyes, egészségüket károsító vagy oktatásukat veszélyeztető munkától.

33. cikk

A kormánynak megfelelő módot kell találnia, hogy megvédje a gyerekeket a veszélyes kábítószerektől.

34. cikk

A kormánynak meg kell védenie a gyerekeket a szexuális kizsákmányolástól.

35. cikk

A kormánynak biztosítani kell, hogy a gyerekeket ne rabolhassák el vagy adhassák el.

36. cikk

A gyerekeket meg kell védeni minden, a fejlődésükre káros tevékenységtől.

37. cikk

Nem szabad kegyetlenül bánni azokkal a gyerekekkel, akik jogsértést követtek el. Nem szabad őket a felnőttekkel egy börtönbe zárni. Ilyenkor is biztosítani kell számukra a családjukkal való kapcsolattartást.

38. cikk

A kormányoknak nem szabad megengedniük, hogy 16 éven aluli gyerekek álljanak be katonának.

39. cikk

Az elhanyagolt vagy kizsákmányolt gyerekeket különleges gondoskodás illeti meg, hogy visszanyerhessék önbecsülésüket.

40. cikk

A bűncselekmény elkövetésével vádolt gyerekeknek jogi segítséget kell nyújtani. Csak a legsúlyosabb esetekben lehet őket börtönbüntetésre ítélni.

41. cikk

Ha az adott állam jogszabályai eleve nagyobb védelmet biztosítanak a gyerekeknek, mint az Egyezmény, akkor azokat kell alkalmazni az Egyezmény rendelkezései helyett.

42. cikk

A kormánynak gondoskodnia kell arról, hogy a szülők és a gyermekek megismerjék az Egyezményt.

A Gyermek jogairól szóló egyezmény összesen 54 cikkből áll. A 43.-54. cikkek arról szólnak, hogyan kell együttműködniük a kormányoknak és a felnőtteknek annak érdekében, hogy minden gyermek számára biztosítsák valamennyi jog érvényesülését.

Kinek a kötelessége?

A gyermekek jogainak különleges helyzete azon alapul, hogy az Egyezményben felsorolt jogokat a felnőtteknek, illetve az államoknak kell biztosítaniuk.

Ugyanakkor az Egyezmény a gyerekek kötelességeire is utal, különösen mások – elsősorban a szülők és gyerektársaik - jogainak tiszteletben tartására (29. cikk)

Álljon itt néhány példa azokra a kötelességekre, amelyek a jogok kapcsán megjelennek:

- Ha a felsorolt jogok minden gyereket megilletnek nemre, származásra, társadalmi helyzetre, nyelvre, korra, állampolgárságra vagy vallásra való tekintet nélkül, akkor a gyerekeknek maguknak is kötelességük mindenkivel emberségesen bánni.
- Ha a gyerekeknek joga van arra, hogy megvédjék őket a konfliktusoktól, a kegyetlenkedéstől, a kizsákmányolástól és az elhanyagolástól, akkor nekik is kerülniük kell az összetűzéseket, verekedéseket.
- Ha a gyerekeknek joga van a tiszta környezethez, akkor nekik is kötelességük, hogy környezetükre vigyázzanak.
- Ha a gyerekeknek joguk van a tanuláshoz, akkor a képességeiknek megfelelő lehető legtöbbet kell kihozniuk magukból, és tudásukat és tapasztalatukat lehetőleg meg kell másokkal osztaniuk.
- Ha minden gyermeknek joga van a teljes élethez, akkor nekik maguknak is segítséget kell nyújtaniuk a szükségét szenvedőknek vagy a fogyatékos társaiknak.

Ugyanakkor e kötelességek nem teljesítése semmiképpen nem foszthatja meg a gyerekeket jogaik gyakorlásától. (a szerk.)

A kötelességek listáját az Emberi Kötelességek Egyetemes Nyilatkozatából vettük ki, melyet a World Goodwill nevű – volt államfőkből álló – szervezet állított össze.

További érdekes információk: www.therightssite.org.uk